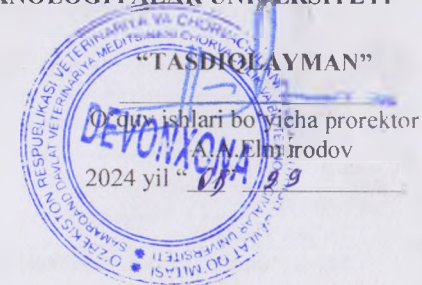

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

AMALIY MATEMATIKA 1,2

FANI BO'YICHA

SILLABUS

1-kurs sirtqi bo'lim uchun

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishlari:	60410100 –Iqtisodiyot 60410200 – Buxgalteriya hisobi 60410800 – Menejment

Modul / FAN SILLABUSI
1-bosqich sirtqi bo'lim uchun
60410100 – Iqtisodiyot,
60410200 – Buxgalteriya hisobi,
60410800 – Menejment ta'lim yo'nalishlari

Fan nomi:	Amaliy matematika 1,2
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	AMAT1211210
Yil:	1
Semestr:	1,2
Ta'lim shakli:	Sirtqi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	300
Ma'ruza	22
Amaliy mashg'ulotlar	26
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	252
Kredit miqdori:	10
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Talabalarga qishloq xo'jaligi iqtisodiyotida miqdoriy kattaliklarni matematik usullarda tahlil qilish, qayta ishlash va qarorlar qabul qilishda qo'llash usullari boyicha bilimlarni shakllantirish, egallangan bilimlarni amaliyotga tadbiq etish ko'nikmalarini hosil qilishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Matematika
2.	Informatika
3.	Axborot texnologiyalari
4.	Tabiiy fanlar

Ta'lim natijalari (TN)	
Bilimlar jihatidan:	
TN1	Matritsalar va ular ustida amallar, kvadrat matritsanng determinantini aniqlash, tenglamalar sistemasini turli usullarda yechish, tekislikda

	aniqlash, tenglamalar sistemasini turli usullarda yechish, tekislikda analitik geometriyaning asosiy tushuncha va formulalarini bilishlari kerak;
TN2	Sonli ketme-ketliklar va funksiya limitlari, funksiyaning hosilasi ta'rifi, funksiya differinsiali, funksiya hosilasining geometric, fizik va iqtisodiy ma'nolari, ikki o'zgaruvchili funksiya va uning xususiy hosilalari ta'riflarini, aniqmas integralning ta'rifi, elementar unksiyalarning integrallar jadvalini, integrallash usullarini, integral yig'indi va aniq integral ta'rifini, Nyuton-Leybnits formulasini, integrallash usullarini Xosmas integral ta'rifini va turlarini bilishlari lozim;
TN3	Differinsial tenglamaning ta'rifi, Kosh masalasi, birinchi tartibli oddiy differinsial tenglamalarning turlari va yechilish usullari, yuqori tartibli differinsial tenglamalar haqida tushuncha va bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Hodisalarning turlari, tasodifiy hodisaning ehtimoli, tasodifiy miqdorlar va ularning sonli xarakteristikallari, asosiy taqsimot qonunlari, tanlanma va bosh to'plam, tanlanmaning statistik xarakteristikallari, statistik gipotezalar, korrelyatsiya koeffitsiyenti, regrissiya tenglamalari va turlari haqida bilimga ega bo'lishlari;
TN5	Chiziqli dasturlash masalasining umumiy qo'yilishi, Simpleks usul va sun'iy bazis usullarining mohiyati, chiziqli dasturlash masalalarining qishloq xo'jalik iqtisodiyoti qo'llanilishi, o'yinlar nazariyasining mohiyatini bilishlari kerak.
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN6	Matritsalar ustida amallar bajara oladi, 2-,3- va yuqori tartibli determinantlarni hisoblay oladi, chiziqli tenglamalar sistemasini turli usullarda yecha oladi, vektorlarni ortogonaligi, chiziqli bogliqligi toki chiziqli bog'liqmasliklarini tekshira oladi, tekislikda ikki to'g'ri chiziqlarning o'zaro munosabatlarini tekshira oladi;
TN7	Sonlar ketma-ketligining va funksiya limitlarini hisovlay oladi, turli ko'rinishdagi aniqmasliklarni ocha oladi, elementar va murakkab funksiyalarning hosilalarini topa oladi, funksiyaning hosila yordamida to'la tekshirib grafigini qura oladi, iqtisodiy masalalarda hosilani qo'llay oladi, ikki o'zgaruvchili funksiyaning ekstremumga tekshira oladi, turli integrallash usullari yordamida aniqmas integralni topa oladi, aniq integral yordamida egri chiziqli trapetsiya yuzi va aylanma jism hajmini hisoblay oladi, aniq integralni iqtisodiy masalalarga qo'llay oladi, xosmas integralning yaqinlashishini tekshira oladi;
TN8	Sonli qatorlar va darajali qatorlarning yaqinlashishini tekshira oladi, funksiyaning Teylor qatoriga yoyish orqali taqribiy qiymatini hisoblay oladi, birinchi tartibli o'zgaruvchilari ajraladigan, chiziqli, bir jinsli va to'la differinsial tenglamalarning umumiy va xususiy yechimlarini topa oladi, ikkinchi tartibli chiziqli bir jinsli va bir jinsli bo'lmagan

	differinsial tenglamalarni yecha oladi, differinsil tenglamalarni iqtisodiy dinamika masalalariga qo'llay oladi;
TN9	Hodisalar ehtimollarini turli usullarda hisoblay oladi, to'la ehtimol formulasi, Beyes formulasi, Bernulli sxemasi, Lagranjning local va integral teoremlarini amaliy masalalarga qo'llay oladi, diskret tasodifiy miqdorning sonli xarakteristikalarini topish orqali xulosalar chiqara oladi, tadqiqot uchun tanlanma ajratib variatsion qatorini tuza oladi, tanlanmaning statistik xarakteristikalarini hisoblash orqali xulosa chiqarish ko'nikmasiga ega bo'ladi, ikkita miqdorning korrelyatsiya koeffitsientini hisoblash orqali ularning bog'lanish zichligi haqida xulosa chiqarish va tanlanma regrissiya tenglamasini tuzish ko'nikmalariga ega bo'ladi, statistik gipotezalarni tekshirish va xulosa berish ko'nikmalarini egallaydi;
TN10	Qishloq xo'jalik iqtisodiyotiga doir masalalarni tahlil qilish orqali matematik modelini tuzish ko'nikmalari shakllanadi, chiziqli dasturlash masalasini kompyuter dasturlari yordamida yecha oladi va olingan yechim asosida iqtisodiy tahlil o'tkazish va qarorlar qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
I semestr	
M1	Matritsalar va ular ustida amallar
M2	Chiziqli tenglamalar sistemalari va ularni yechish usullari
M3	Tekislikda analitik geometriya elementlari
M4	Matematik tahlilga kirish
M5	Funksiyani hosila yordamida tekshirish
M6	Aniqmas integral
II semestr	
M7	Birinchi tartibli oddiy differinsial tenglamalar
M8	Hodisalar va ularning ehtimoli
M9	Matematik statistika elementlari
M10	Korrelyatsiya nazariyasi
M11	Chiziqli dasturlash masalalari
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
I semestr	
A1	Matritsalar va ular ustida amallar.
A2	Chiziqli tenglamalar sistemasini Gauss usulida va Kramer qoidasi yordamida yechish.
A3	Chiziqli tenglamalar sistemasini teskari matritsa usulida yechish.
A4	Tekislikda to'g'ri chiziqli tenglamalariga doir masalalar.
A5	Hosila yordamida funksiyani to'la tekshirish

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Mavlyanov M. – SamDVMCHBU, “Axborot texnologiyalari va tabiiy fanlar” kafedrasida katta o'qituvchisi Aktamova V. – SamDVMCHBU, “Axborot texnologiyalari va tabiiy fanlar” kafedrasida o'qituvchisi
E-mail:	x.urdushev@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Axborot texnologiyalari va tabiiy fanlar” kafedrasida
Taqrizchilar:	1. Qarshiboyev X. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Oliy matematika” kafedrasida dotsenti, f.-m.f.n. 2. Akbarov X. – Toshkent DAU Samarqand filiali "Iqtisodiyot, barqaror qishloq xo'jaligi va raqamli texnologiyalar kafedrasida "kafedrasida katta o'qituvchisi, i.f. bo'yicha f.d. (PhD).

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgust sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Axborot texnologiyalari va tabiiy fanlar” kafedrasining 2024 yil 27 avgust sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

/ O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R. Ro'ziqulov
A. Alikulov
L. Safarova
M. Mavlyanov
S. Eshanqulov
V. Aktamova

A6	Aniqmas integral.
A7	O'zgaruvchilari ajraladigan differensial tenglamalar
A8	Bernulli sxemasi. Laplasning lokal va integral teoremlariga doir masalalar
II semestr	
A9	Korrelatsiya koeffitsiyentini hisoblash
A10	Statistik gipotezani tekshirishga oid masalalar
A11	Qishloq xo'jaligi masalalarida chiziqli dasturlash modelini tuzish.
A12	Chorvachilik masalalarida chiziqli dasturlash modelini tuzish.
A13	Transport masalasining qishloq xo'jaligi masalalarini yechishda qo'llanilishi

Mustaqil ta'lim (MT)		252 soat
I semestr		122 soat
1.	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajar	40
2.	Berilgan mavzular bo'yicha taqdimotlar tayyorlash	22
3.	Berilgan axborot manbalarni tarjima qilish orqali ma'ruza tayyor	20
4.	Berilgan mavzu bo'yicha referat tayyorlash	20
5.	Berilgan mavzu bo'yicha hisobot tayyorlash	20
II semestr		130 soat
1.	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	40
2.	Berilgan mavzular bo'yicha taqdimotlar tayyorlash	20
3.	Berilgan axborot manbalarni tarjima qilish orqali ma'ruza tayyorlash	20
4.	Berilgan mavzu bo'yicha referat tayyorlash	20
5.	Berilgan mavzu bo'yicha hisobot tayyorlash	30

Asosiy adabiyotlar	
1.	K.Sh.Ruzmetov, G'.X.Djumabayev. “Amaliy matematika” “O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati”, T.:2018.(darslik).
2.	Q.Ruzmetov. “Matematika”, Vneshinvestprom, T.:2020(darslik).
3.	B.Abdalimov. “Oliy matematika” “O'qituvchi”, T.: 1994.(darslik).
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish. O'quv qullanma. Toshkent, “Ma'naviyat” NMIU, 2021. – 280 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent,

	“O‘zbekiston” nashriyoti, 2022. – 416 b.
5.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.
6.	Karimov J.K. Amaliy matematika. O‘quv qo‘llanma. - T.: «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2021 - 154 b.
7.	Nurmonov M., Fayziyev J. Amaliy matematika 1. O‘quv qo‘llanma. – T.: “Innovatsion rivojlanish matbaa uyi”, 2022. – 294 b.
8.	Sherboyev N., Usarov J. Amaliy matematika 1. O‘quv qo‘llanma. – T.: “Innovatsion rivojlanish matbaa uyi”, 2021. – 204 b.
9.	Урдушев Х., Бойчакаев М. Математик дастурлаш. Услугии қўлланма. – Самарқанд, 2006. – 256 б
10.	Гмурман В.Е. Эҳтимоллар назарияси ва математик статистика. – Т.: “Ўқитувчи”, 2003. – 366 б
11.	Qarshimoyev X.Q., Djalilov Sh.A. Ekonometrika: o‘quv qo‘llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2020 yil. – 488 bet.
12.	K.Ruzmetov. “Matematika”. O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi T.:2021y (o‘quv qo‘llanma).
13.	Б.Абдалимов ва бошқалар. “Олий математикадан масалалар бўйича қўлланма” “Ўқитувчи” Т.:1985(қўлланма).
14.	Соатов Э.У. Олий математика курси. 1,2 том, Ўқитувчи, 1994.
Axborot manbaalari	
1.	https://ziyonet.uz/
2.	https://unilibary.uz/
3.	https://arm.ssuv.uz/
4.	http://mathhelpplanet.com/
5.	http://www.reshebnik.ru/
6.	https://math.semestr.ru/
7.	https://www.wolframalpha.com/
8.	https://math.microsoft.com/ru
9.	https://www.mathway.com/LinearAlgebra
10.	https://twirpx.com

Talabaniy fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to‘liq yoritish olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etish olsa;

- berilgan savollarga aniq va lo‘nda javob bera olsa;
  - konspektga puxta tayyorlangan bo‘lsa;
  - mustaqil topshiriqlarni to‘liq va aniq bajargan bo‘lsa;
  - fanga tegishli qonunlar va boshqa me‘yoriy-xuquqiy xujjatlarni to‘liq o‘zlashtirgan bo‘lsa;
  - fanga tegishli mavzulardan biri bo‘yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo‘lsa;
  - tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;
  - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo‘lsa;
  - fan bo‘yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o‘quv dasturi doirasida bajarsa;
  - fan bo‘yicha berilgan savollarga to‘g‘ri javob bera olsa;
  - fan bo‘yicha konspektini puxta shakllantirgan bo‘lsa;
  - fan bo‘yicha mustaqil topshiriqlarni to‘liq bajargan bo‘lsa;
  - fanga tegishli qonunlar va boshqa me‘yoriy xujjatlarni o‘zlashtirgan bo‘lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo‘lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo‘l qo‘yilsa;
- bayon qilish ravon bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha savollarga mujmal va chalkash javoblarni olinsa;
- fan bo‘yicha matn puxta shakllantirilmagan bo‘lsa.

g) quyidagi hollarda talabaniy bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga tayorgarlik ko‘rilmagan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha matnlarni boshqalardan ko‘chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo‘yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo‘l qo‘yilgan bo‘lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.